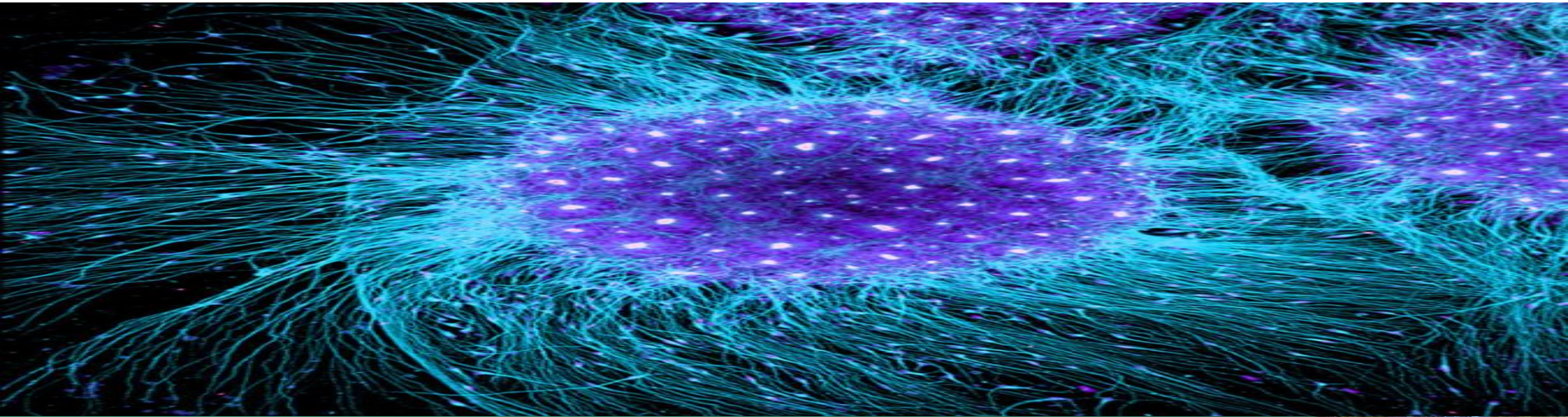
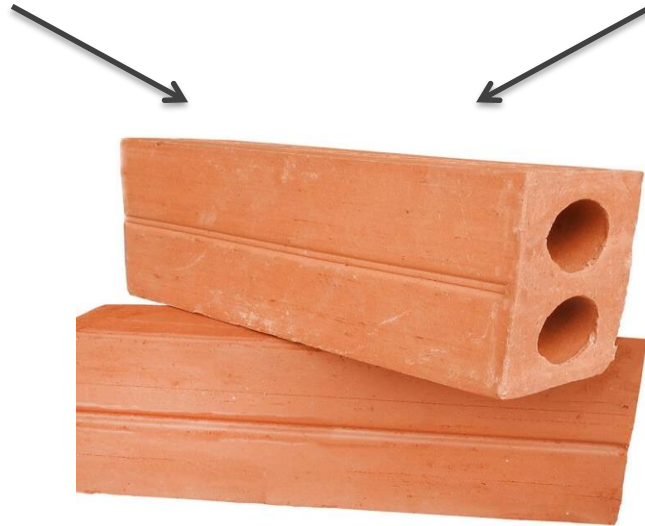

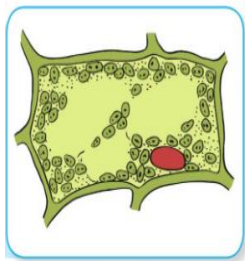
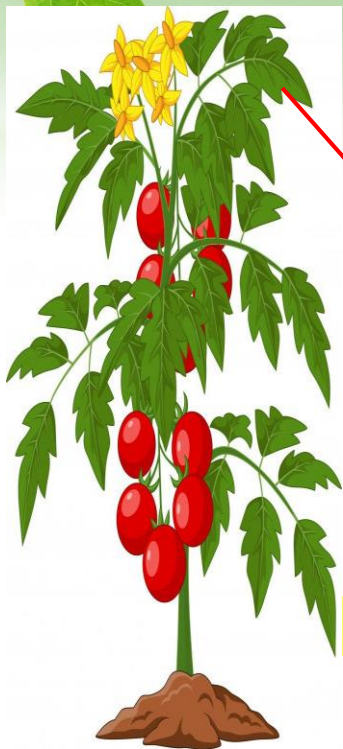
A decorative header featuring green leaves in the top-left and top-right corners against a light green background.

MÔN: KHOA HỌC TỰ NHIÊN 6

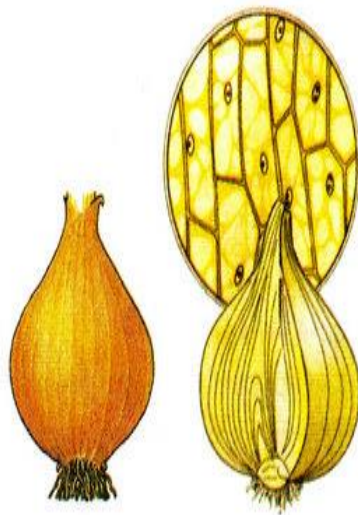
**CHỦ ĐỀ 6: TẾ BÀO – ĐƠN VỊ CƠ SỞ
CỦA SỰ SỐNG**

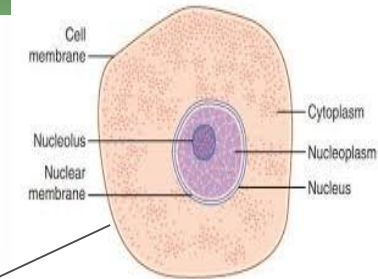

Tế bào Thịt lá

Hình 6.2. Củ hành và
tế bào biểu bì vảy hành

Tế bào biểu bì
vảy hành tây

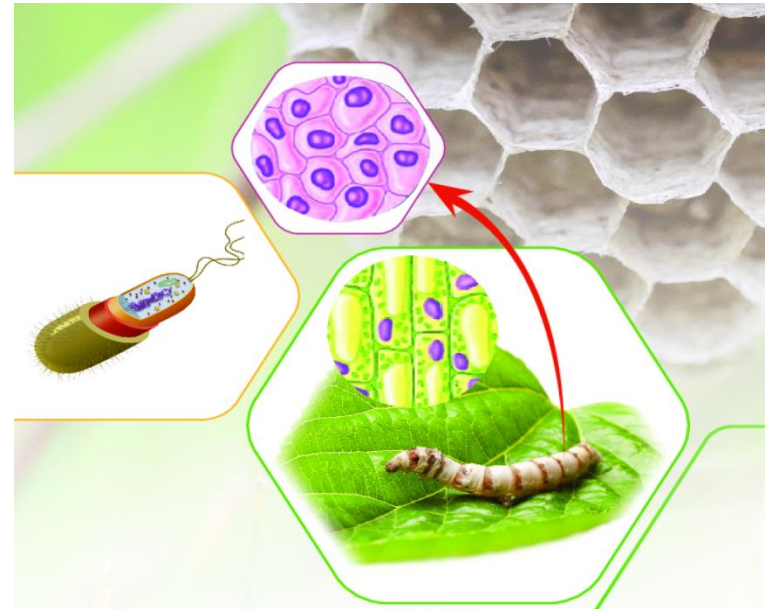
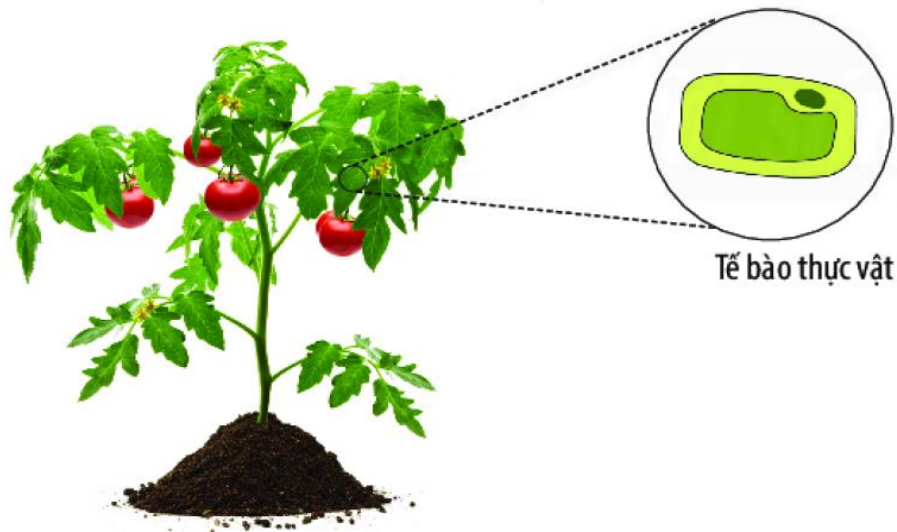
Tế
bào
da
người

**Trong cơ thể sống, đơn vị cấu trúc, chức năng đó
là gì?**

CHỦ ĐỀ 6: TẾ BÀO – ĐƠN VỊ CƠ SỞ CỦA SỰ SỐNG

BÀI 17: TẾ BÀO

BÀI 17: TẾ BÀO

I. KHÁI QUÁT CHUNG VỀ TẾ BÀO

1. Tế bào là gì?
2. Kích thước và hình dạng của tế bào
3. Các thành phần chính của tế bào

II. SỰ LỚN LÊN VÀ SINH SẢN CỦA TẾ BÀO

1. Sự lớn lên của tế bào
2. Sự sinh sản của tế bào

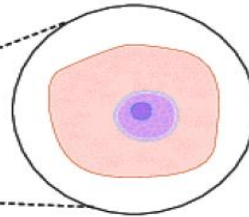
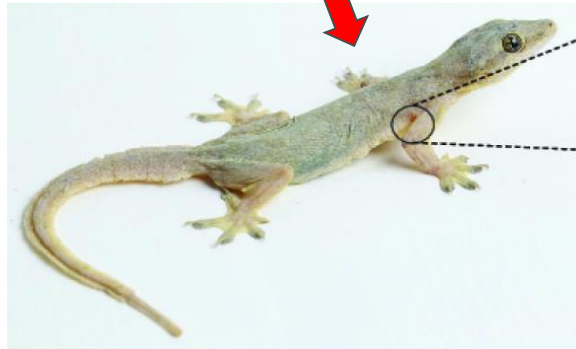

I. Khái quát chung về tế bào

1. Tế bào là gì?

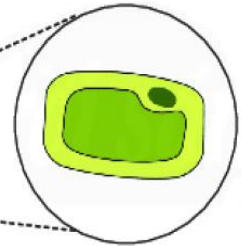
Em hãy cho biết đơn vị cấu trúc nên cơ thể sinh vật là gì?

Động vật

Tế bào động vật

Thực vật

Tế bào thực vật

Sinh trưởng, phát triển

Vận động

Cảm ứng

Sinh sản

- Mọi cơ thể sinh vật đều được cấu tạo từ tế bào.
- Tế bào có thể thực hiện các chức năng của cơ thể như: trao đổi chất và chuyển hóa năng lượng, sinh trưởng, phát triển, vận động, cảm ứng, sinh sản.

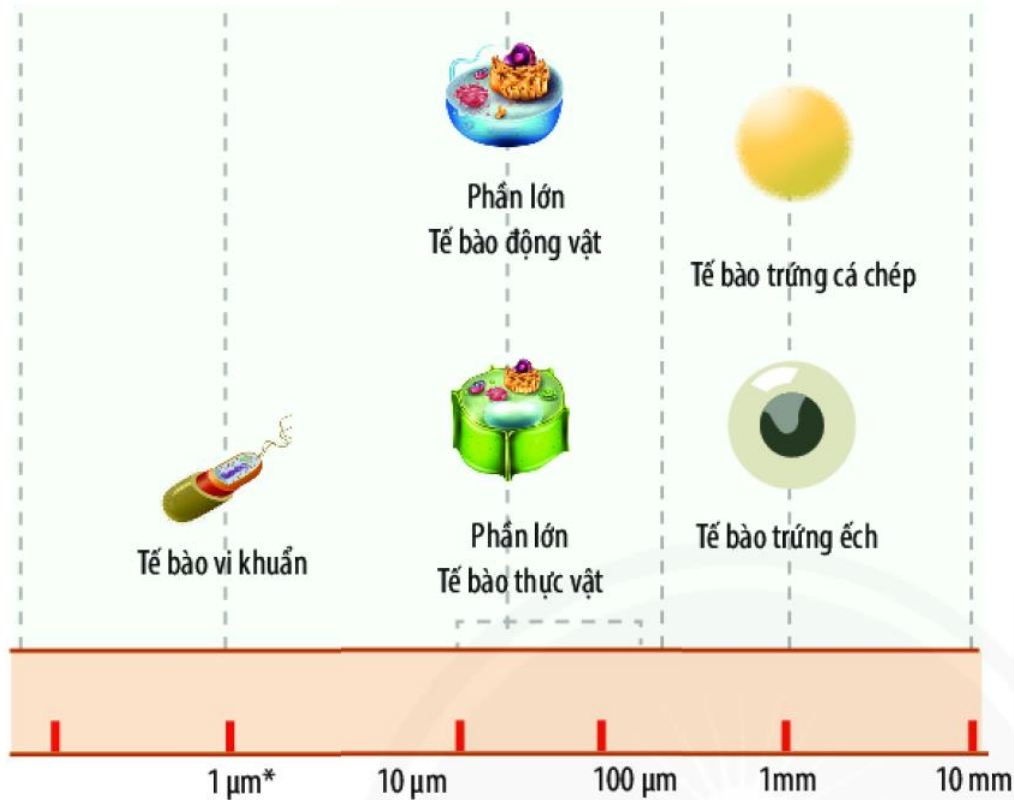
1. Tế bào là gì?

- Mọi cơ thể sống đều được cấu tạo từ tế bào.
- Tế bào thực hiện các chức năng của cơ thể sống như: trao đổi chất và chuyển hóa năng lượng, sinh trưởng, phát triển, vận động, cảm ứng và sinh sản.

→ Tế bào là đơn vị cấu trúc và chức năng của cơ thể sống.

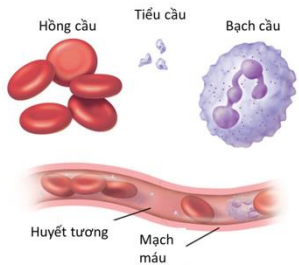
2. Kích thước và hình dạng của tế bào

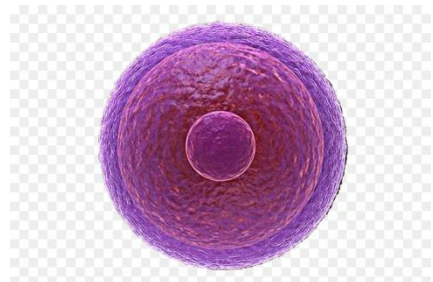
Quan sát tế bào này bằng cách nào?

- Quan sát bằng mắt thường: tế bào trứng cá, trứng ếch.
- Quan sát bằng kính hiển vi quang học: tế bào vi khuẩn, tế bào động vật,...

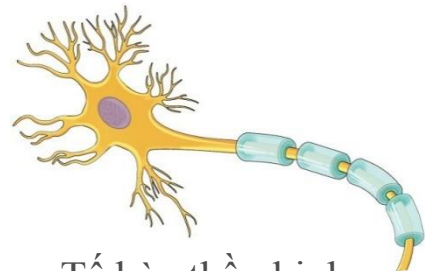

Tế bào hồng cầu người

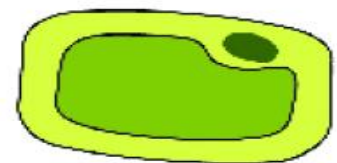
Tế bào trứng

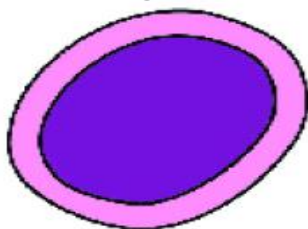
Tế bào thần kinh

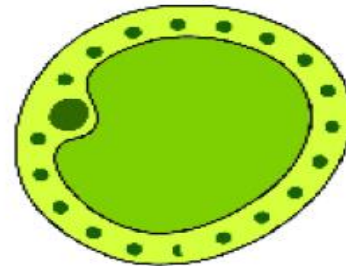
Tế bào cơ

Tế bào biểu bì lá

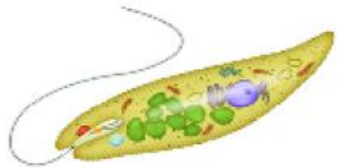
Tế bào mạch dẫn lá

Tế bào nhu mô lá

Tế bào vi khuẩn *E.coli*

Tế bào trùng roi

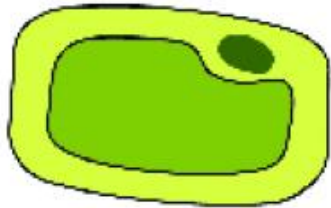

Tế bào nấm men

Tế bào có hình dạng như thế nào?

Tại sao tế bào lại có kích thước và hình dạng khác nhau ?

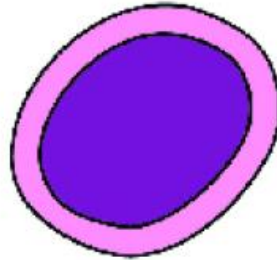
Sự khác nhau về hình dạng và kích thước của tế bào có ý nghĩa đối với sinh vật, để phù hợp với từng chức năng mà tế bào đảm nhận.

Tế bào biểu bì lá

Bảo vệ

Tế bào mạch dẫn lá

Dẫn truyền nước, muối khoáng và chất dinh dưỡng

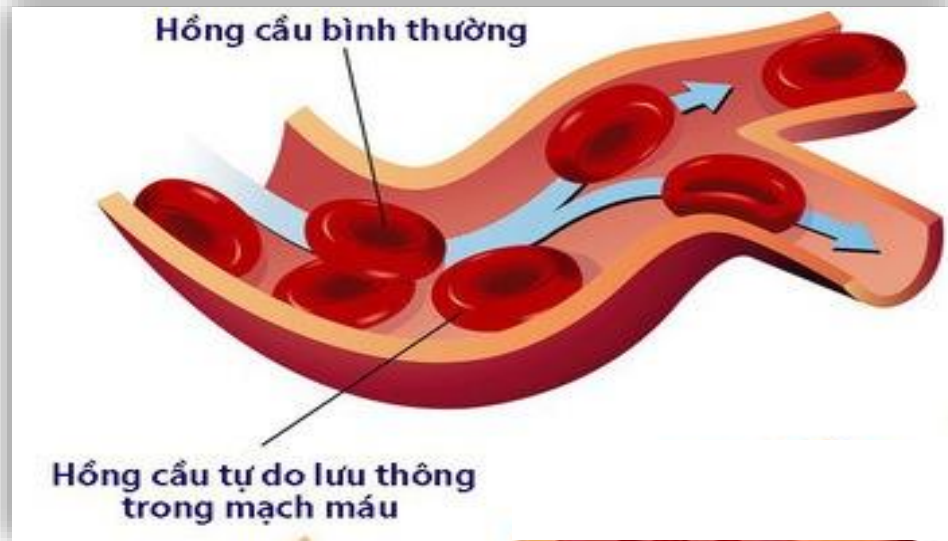
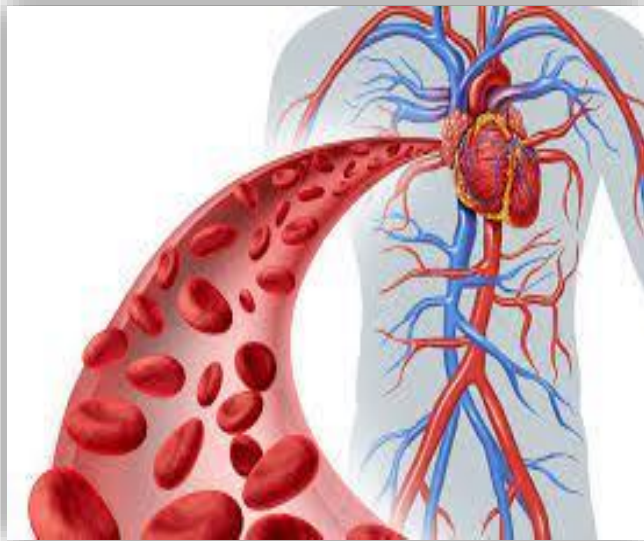
Tế bào cơ

Vận động

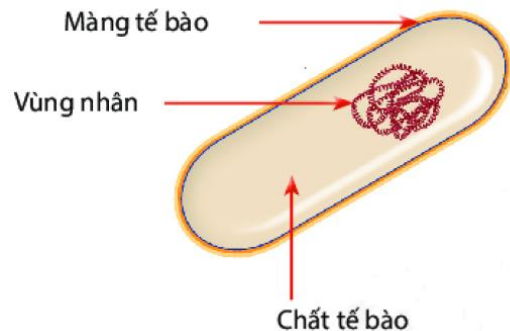
Em có biết: Tế bào hồng cầu với chức năng vận chuyển khí O_2 và CO_2 trong máu nên đường kính nhỏ chỉ khoảng $7\mu m$, dạng hình đĩa lõm hai mặt và rất mềm dẻo, có thể thay đổi hình dạng khi đi qua các mao mạch hẹp.

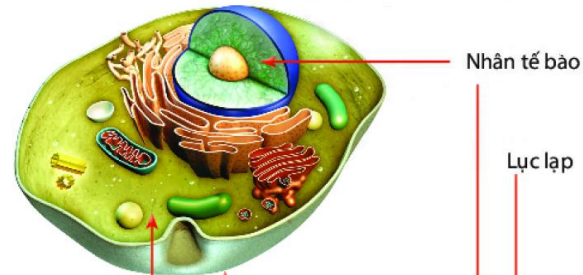
2. Thành phần chính của tế bào

Tế bào

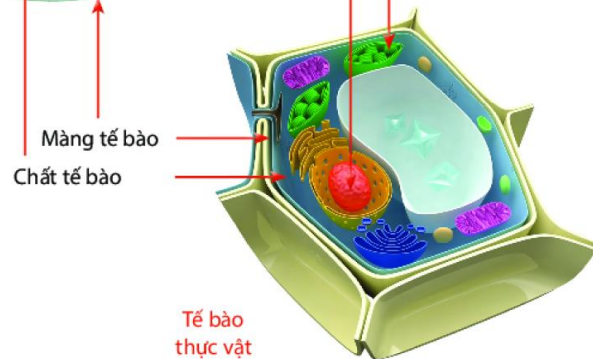
Tế bào nhân sơ Cấu tạo đơn giản

Tế bào nhân thực Cấu tạo phức tạp

Tế bào
động vật

Tế bào
thực vật

**HÃY CHỈ RA ĐIỂM GIỐNG VÀ KHÁC NHAU VỀ
CẤU TẠO CỦA
TẾ BÀO NHÂN SƠ VÀ TẾ BÀO NHÂN THỰC.**

SO SÁNH CẤU TẠO TẾ BÀO NHÂN SƠ VÀ TẾ BÀO NHÂN THỰC

+ Giống nhau:

- Có màng tế bào.
- Có chất tế bào.
- Có nhân hoặc vùng nhân.

+ Khác nhau:

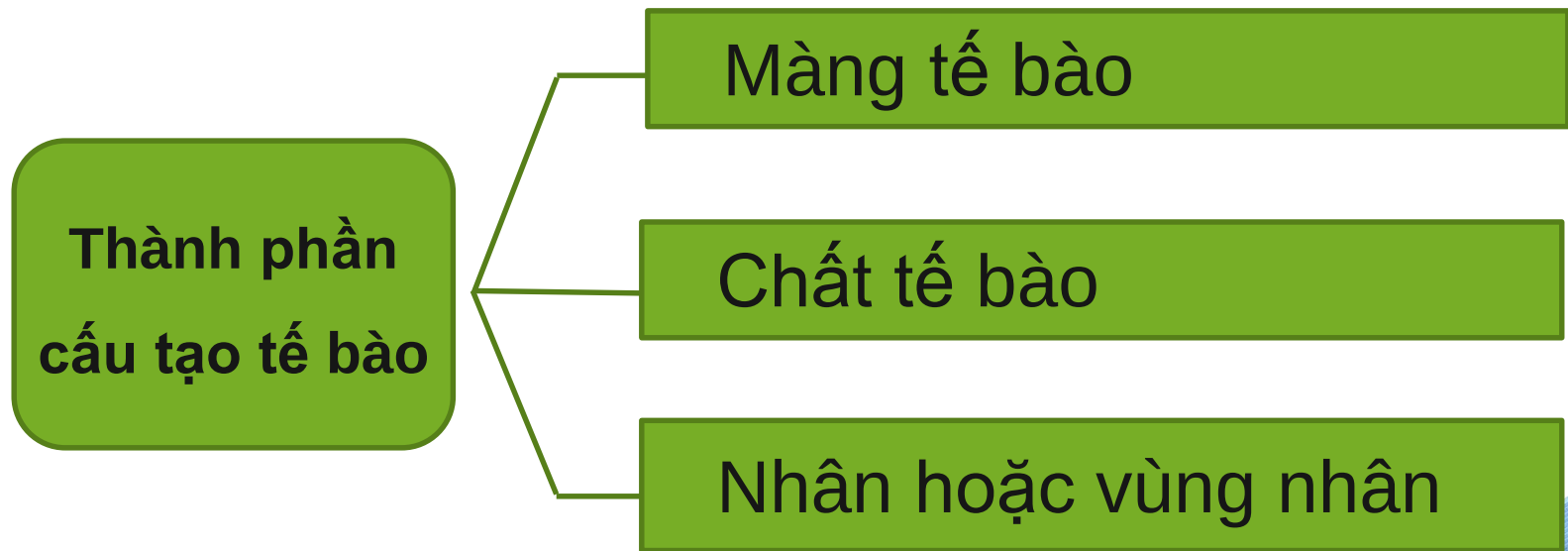
Tế bào nhân sơ

- Không có màng nhân bao bọc vật chất di truyền.

Tế bào nhân thực

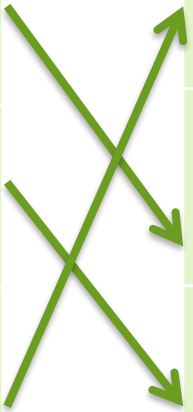
- Có màng nhân bao bọc vật chất di truyền.

3. Các thành phần chính của tế bào

Xác định chức năng các thành phần của tế bào bằng cách ghép mỗi thành phần cấu tạo ở cột A với một chức năng ở cột B.

A- Thành phần cấu tạo tế bào	B- Chức năng
1. Màng tế bào	a. Điều khiển mọi hoạt động sống của tế bào
2. Chất tế bào	b. Bảo vệ và kiểm soát các chất đi vào, đi ra khỏi tế bào
3. Nhân	c. Là nơi diễn ra các hoạt động sống của tế bào

a) Tế bào động vật

b) Tế bào thực vật

▲ Hình 17.5. Cấu tạo tế bào nhân thực

SO SÁNH CẤU TẠO TẾ BÀO ĐỘNG VẬT VÀ TẾ BÀO THỰC VẬT

+ Giống nhau:

.....

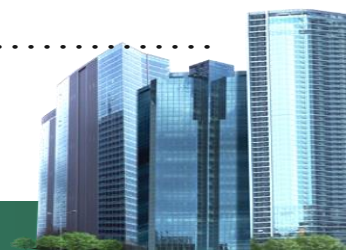
+ Khác nhau:

Tế bào thực vật

Tế bào động vật

.....
.....

.....
.....

SO SÁNH CẤU TẠO TẾ BÀO ĐỘNG VẬT VÀ TẾ BÀO THỰC VẬT

+ Giống nhau:

- Đều là tế bào nhân thực.
- Có cấu tạo gồm ba thành phần chính là màng tế bào, chất tế bào và nhân tế bào.

+ Khác nhau:

Tế bào thực vật

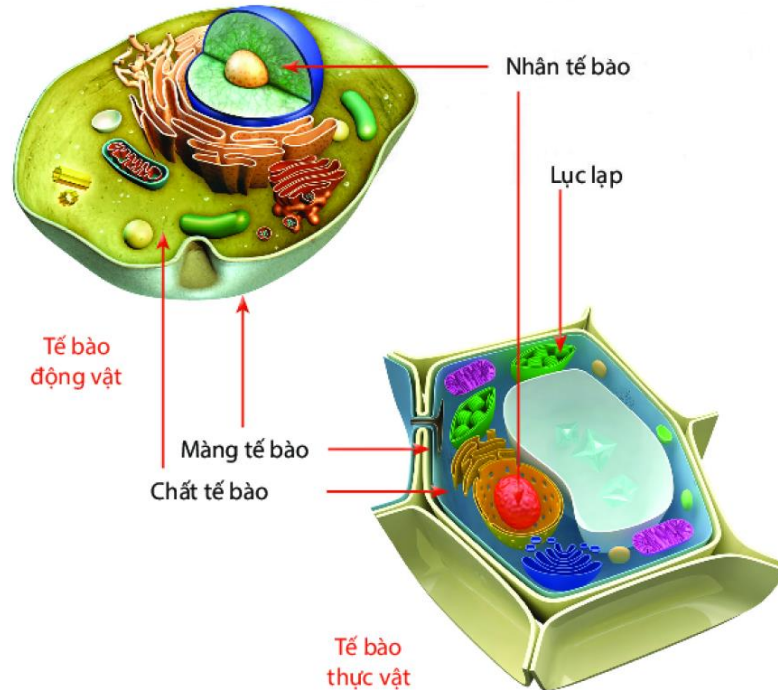
- Có thành tế bào
- Có lục lạp

Tế bào động vật

- Không có thành tế bào
- Không có lục lạp

Tại sao thực vật có khả năng quang hợp ?

Bởi vì trong tế bào của thực vật có thành phần lục lạp, đây là bào quan chứa sắc tố có khả năng hấp thụ năng lượng ánh sáng để quang hợp.

3. Các thành phần chính của tế bào

**Chức
năng các
thành
phần
cấu tạo
tế bào**

Màng tế bào : bảo vệ và kiểm soát các chất đi vào và đi ra khỏi tế bào.

Chất tế bào: là nơi diễn ra các hoạt động sống của tế bào.

Nhân hoặc vùng nhân:: điều khiển mọi hoạt động sống của tế bào.

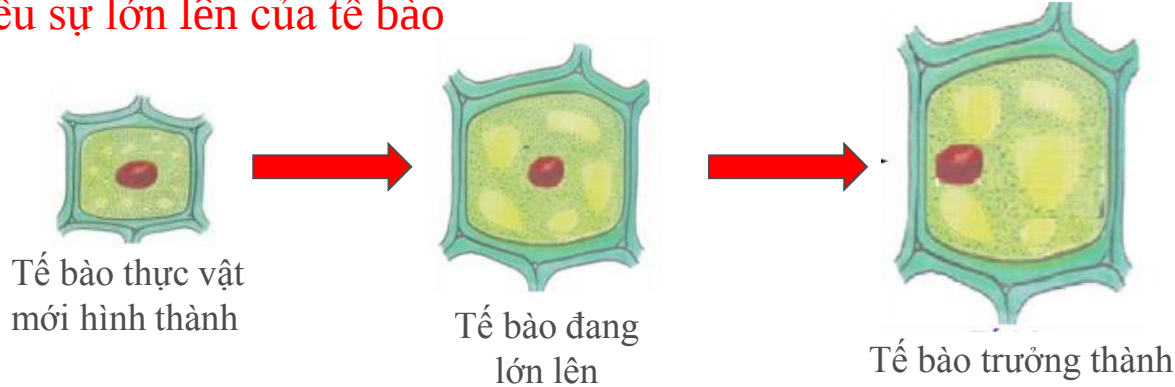

HIỀN NY

II. Sự lớn lên và sinh sản của tế bào

1. Tìm hiểu sự lớn lên của tế bào

Quá trình trao đổi chất

Sau thời gian tế bào con dần lớn lên về kích thước, khối lượng và thay đổi về hình dạng.

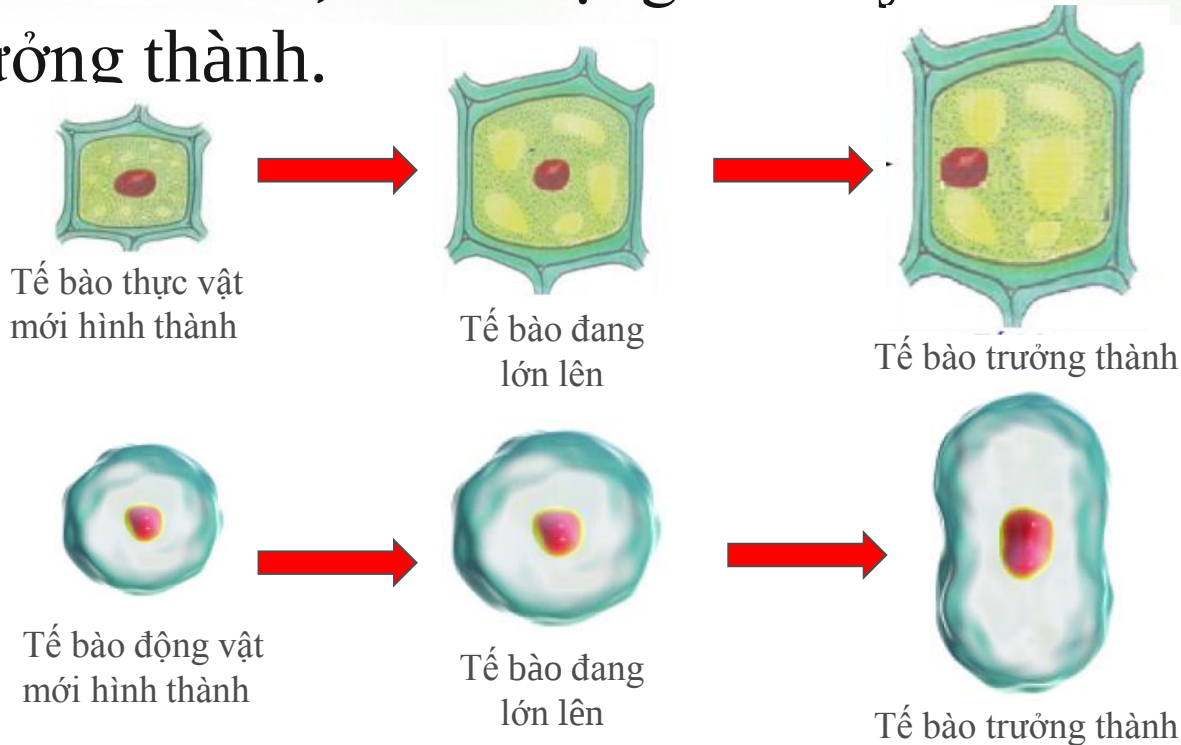
Quá trình trao đổi chất là quá trình tế bào lấy các chất cần thiết bên ngoài môi trường và trong tế bào để tạo ra chất dinh dưỡng cho tế bào và thải chất không cần thiết ra ngoài.

Vậy nhờ đâu mà tế bào lớn lên được?

Khi tế bào tăng đến một kích thước nhất định sẽ trở thành tế bào trưởng thành

1. Sự lớn lên và sinh sản của tế bào

- Sự lớn lên của tế bào là nhờ quá trình trao đổi chất tế bào lớn lên về kích thước, khối lượng và thay đổi hình dạng thành tế bào trưởng thành.

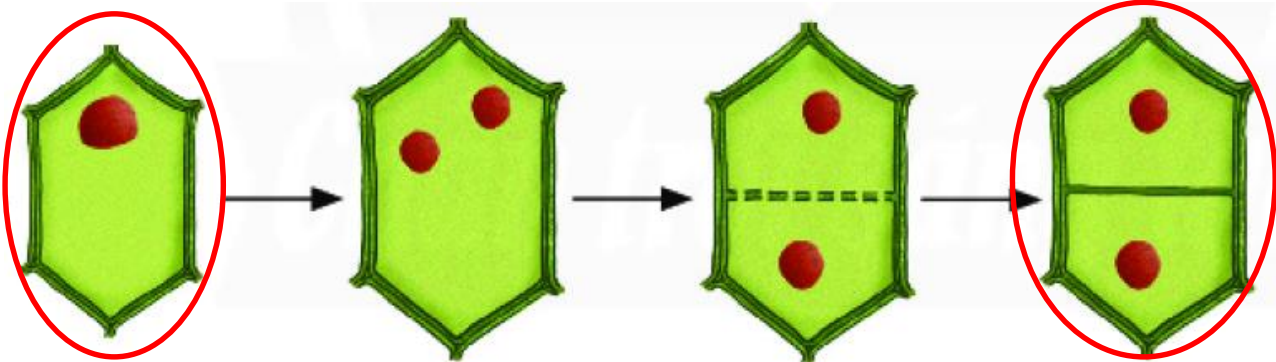

II. Sự lớn lên và sinh sản của tế bào

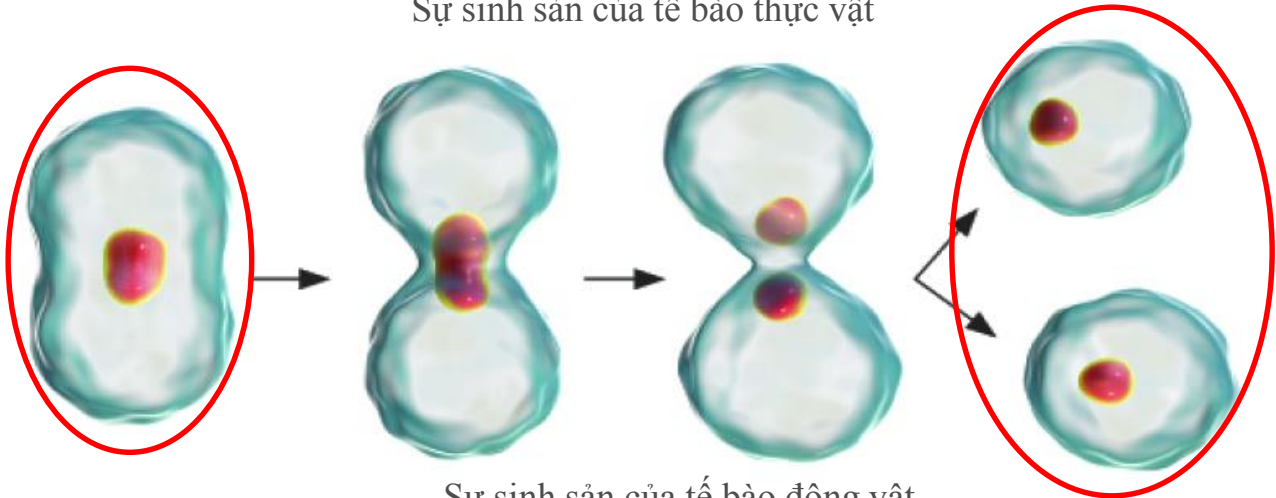
2. Tìm hiểu sự sinh sản của tế bào

SỰ SINH SẢN CỦA TẾ BÀO

Sự sinh sản của tế bào: Em hãy dựa vào hình ảnh để mô tả quá trình sinh sản của tế bào ?

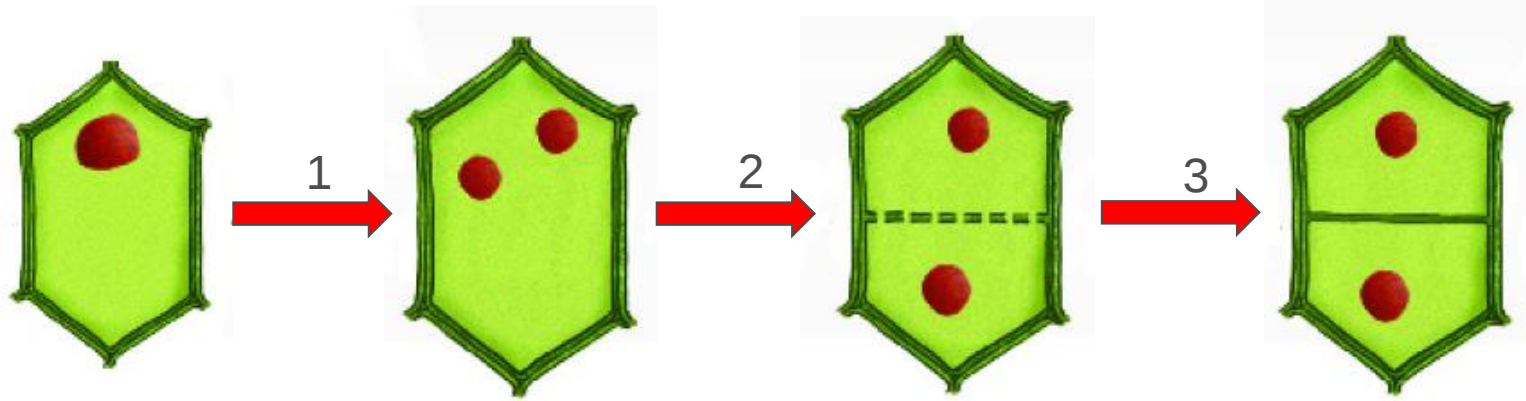
Sự sinh sản của tế bào thực vật

Sự sinh sản của tế bào động vật

?

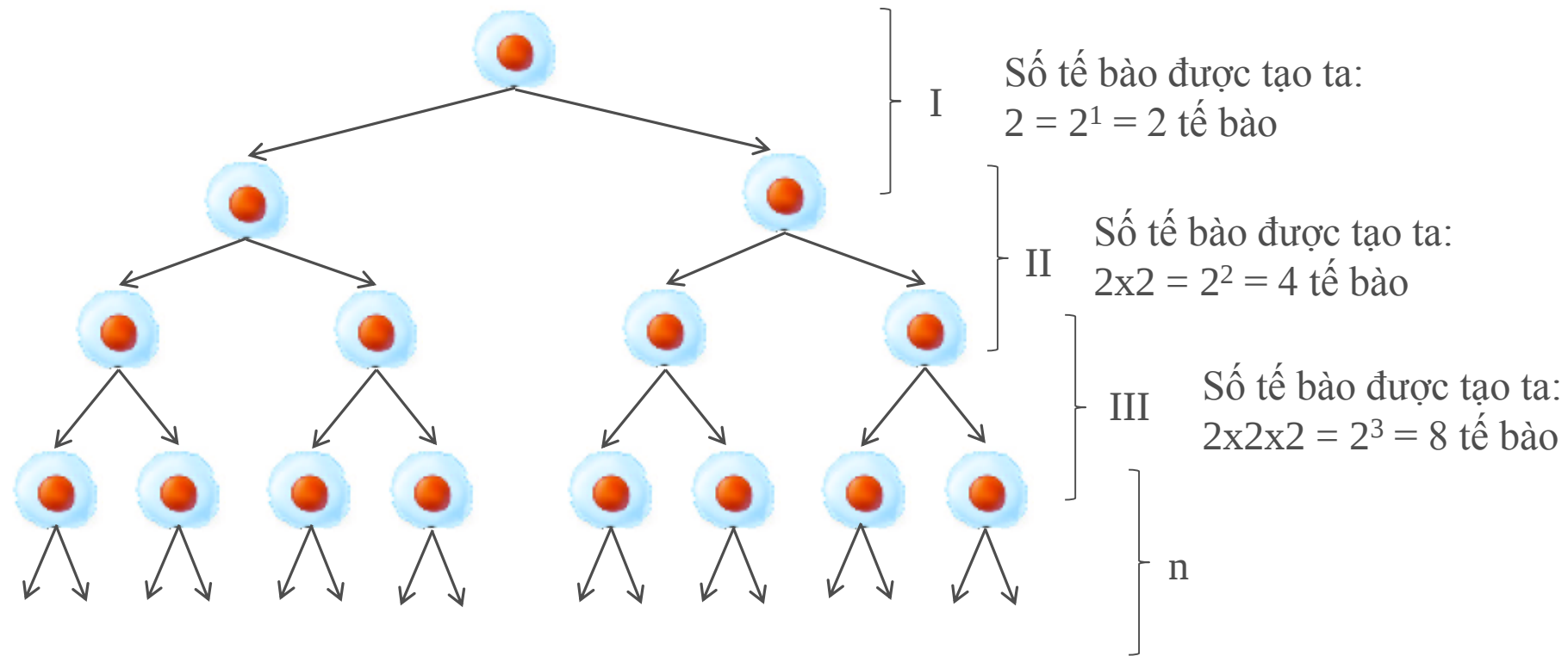
Sự sinh sản chia làm 3 giai đoạn

Giai đoạn đầu: tách 1 nhân thành 2 nhân cách xa nhau.

Giai đoạn 2: phân chia chất tế bào

Giai đoạn 3: hình thành vách ngăn.

Xác định số tế bào con được tạo ra ở lần sinh sản thứ n: 2^n tế bào

Một tế bào ở mô phân sinh, phân chia liên tiếp 6 lần,
tính số tế bào con tạo ra ?

CT: Xác định số tế bào con được tạo ra ở lần sinh sản thứ n : 2^n tế bào

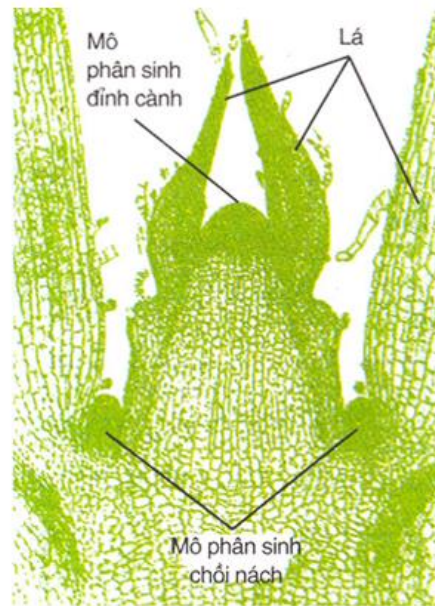
Ta có: $n = 6$

Trả lời: số tế bào con được tạo ra ở lần sinh sản thứ 6 là:

$$2^6 = 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 = 64 \text{ (tế bào)}$$

Ở thực vật có nhiều loại tế bào ở các bộ phận khác nhau

Tế bào ở các mô phân sinh có khả năng phân chia tạo tế bào mới cho cơ thể thực vật

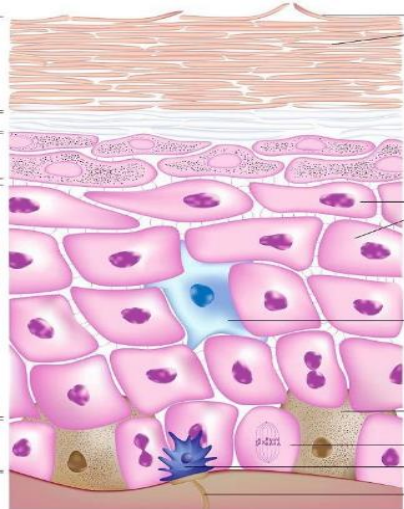

A

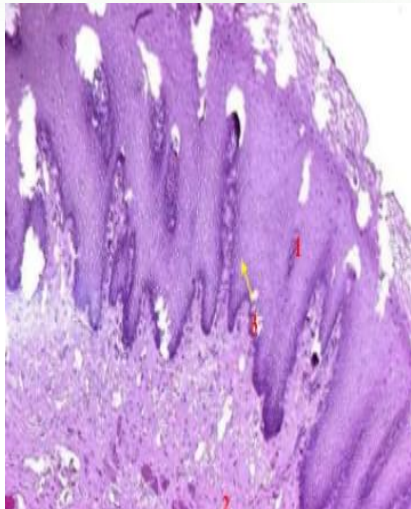

B

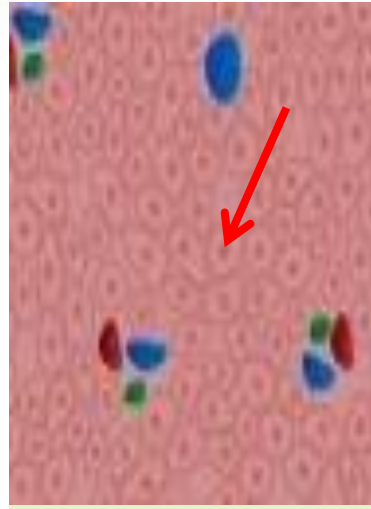
Các loại tế bào ở cơ thể người có thời gian phân chia khác nhau.

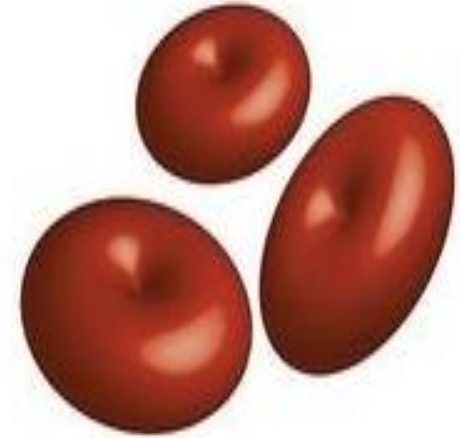
Tế bào biểu bì da
(khoảng 10 - 30
ngày phân chia 1
lần)

**Tế bào niêm mạc
má**
(khoảng 5 ngày
phân chia 1 lần)

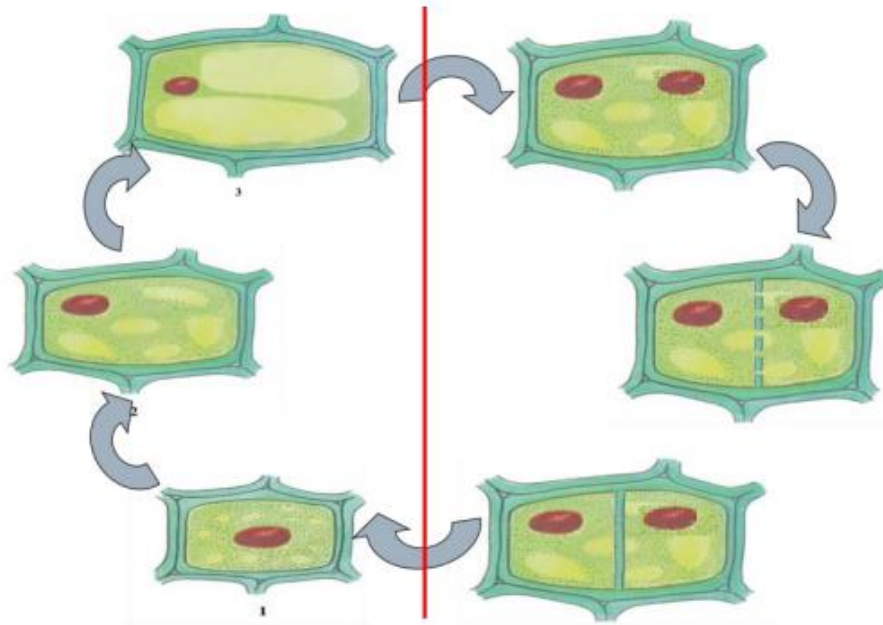
Tế bào gan
(khoảng 1 – 2
năm phân chia
1 lần)

Tế bào hồng cầu
(sau khi biệt hóa,
không có khả năng
phân chia)

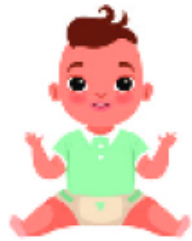
Sự lớn lên và phân chia của tế bào có mối quan hệ rất mật thiết

Sự lớn lên cung cấp nguyên liệu (tế bào trưởng thành) cho quá trình phân chia

Sự phân chia cung cấp nguyên liệu cho sự lớn lên của tế bào

Em bé sinh ra nặng 3 kg, khi trưởng thành có thể nặng 50 kg. Theo em, sự thay đổi này do đâu?

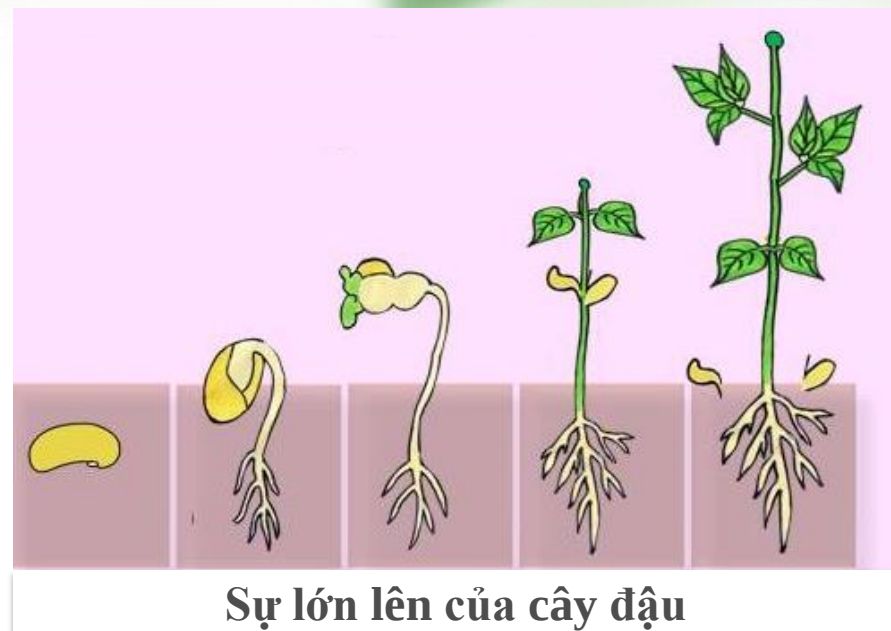
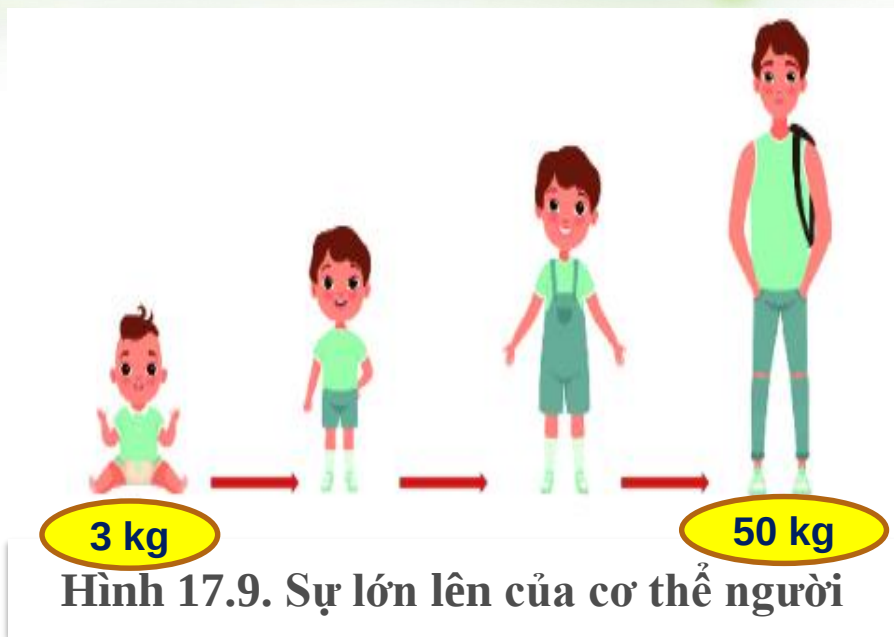
3kg

50kg

Tìm hiểu ý nghĩa của sự lớn lên và sinh sản của tế bào

→ Ý nghĩa: Là cơ sở cho sự lớn lên của sinh vật.

▶ Tìm hiểu ý nghĩa của sự lớn lên và sinh sản của tế bào

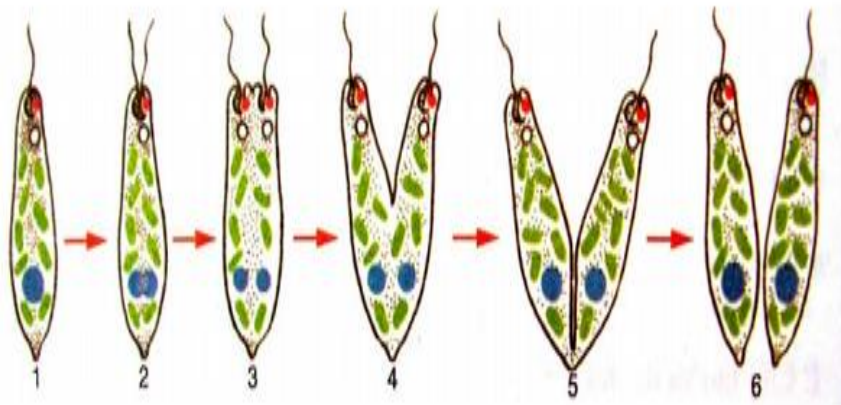
Mỗi khi bạn chải răng hay súc miệng, có hàng nghìn tế bào chết và bị tổn thương được thải ra và cần được thay thế.

Trong dạ dày có nhiều acid, các tế bào lớp bề mặt trong dạ dày cần được thay thế vài ngày một lần.

→ Ý nghĩa: Giúp thay thế các tế bào bị tổn thương hoặc tế bào chết ở sinh vật.

Tìm hiểu ý nghĩa của sự lớn lên và sinh sản của tế bào

Trùng roi xanh sinh sản
bằng cách phân đôi cơ thể

Vi khuẩn *E. coli*
phân chia cơ thể 20 phút/ lần

→ Ý nghĩa: Là một hình thức sinh sản của các sinh vật đơn bào (cơ thể được cấu tạo từ 1 tế bào).

2. Tìm hiểu về sự sinh sản của tế bào

- Một số tế bào sẽ thực hiện phân chia tạo ra các tế bào con (còn gọi là sự sinh sản của tế bào)
- Sự lớn lên và sinh sản của tế bào là cơ sở cho sự lớn lên của sinh vật; giúp thay thế các tế bào bị tổn thương hoặc tế bào chết ở sinh vật.
- Tế bào vừa là đơn vị cấu trúc vừa là đơn vị chức năng cho mọi cơ thể sống.
- CT: Xác định số tế bào con được tạo ra ở lần sinh sản thứ n : 2^n tế bào

Củng cố bài học

1. Vì sao khi thằn lằn bị đứt đuôi, đuôi của nó có thể tái sinh?

Bởi vì tế bào ở đuôi con thằn lằn lớn lên và sinh sản, giúp cho thay thế tế bào ở đuôi đã chết, mọc lại thành đuôi mới cho nó

Củng cố bài học

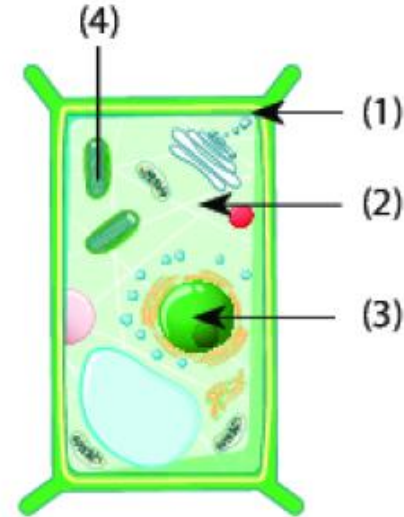
2. Quan sát cấu tạo tế bào thực vật trong hình bên và trả lời các câu hỏi sau:

a) Thành phần nào là màng tế bào:

- ☒ A. (1) B. (2) C. (3) D. (4)

b) Thành phần nào có chức năng điều khiển hoạt động sống của tế bào?

- A. (1) B. (2) ☒ C. (3) D. (4)

3. Sự sinh sản của tế bào có ý nghĩa gì đối với sinh vật?

Sự phân chia của tế bào là cơ sở cho sự lớn lên của sinh vật, giúp thay thế các tế bào bị tổn thương hoặc tế bào chết ở sinh vật.

Hướng dẫn về nhà

- ☐ Học lý thuyết bài 17.
- ☐ Làm bài tập 17.1 đến 17.5 SBT
- ☐ Đọc trước nội dung bài học 18 thực hành quan sát tế bào sinh vật cho tiết học sau.

